

វិភ័ីវិធុំទំនាក់ទំនងក្រុមប្រក្រុង : ការគាំទ្រិន្ទិភ័ីតិវិធីសនេះទំនង ទីកិច្ចការងារចំណែន

Family Life: Independent Living of Children with
Multiple Disabilities

សាយវរុណ ន តាំង
សវនី សុខា វិទ្យាករ

Sikkhana

บทคัดย่อ

บทความนี้วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิธีชีวิตของครอบครัว และการดำเนินชีวิต อิสระของลูกที่พิการซ่อน ซึ่งบุคคลในครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย พฤติกรรม อารมณ์ สังคม ภาษา วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตอิสระ อีกทั้งสถานภาพ ความสัมพันธ์ ในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมทางสังคม ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กพิการทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้เขียนมีโอกาสลงพื้นที่ศึกษาเด็กพิการซ่อนในหมู่บ้านโดยช้าง ตำบลลาวี อำเภอแม่สระบุรี จังหวัดเชียงราย ผู้เขียนจึงอยากรายงานเกี่ยวกับวิธีชีวิตครอบครัว และการสนับสนุน จากชุมชนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตอิสระของเด็กพิการซ่อน โดยศึกษาตามกรอบทฤษฎี นิเวศวิทยา ผู้เขียนพบมิติมุมมองทางสังคมต่อคนพิการในชุมชนนี้มีความเข้มแข็ง อย่างมาก มีการช่วยเหลือจากสถาบันองค์กรภาครัฐ เอกชน รวมถึงชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อความพิการ ความร่วมมือของคนในชุมชน ความจำเป็นของครอบครัว ในการเลี้ยงดูการส่งเสริมพัฒนาการเด็กพิการซ่อน และการมืออาชีพของครอบครัว สอดคล้องกับบริบทชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยสนับสนุนเพิ่มศักยภาพให้ครอบครัวและ ผู้พิการในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองในการดำเนินชีวิตอิสระได้

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิตอิสระ วิถีชีวิต เด็กพิการ

ABSTRACT

This article aims to analyze the lifestyle of families who have children with disabilities that affect independent living of disabled children. The family is the environment that influence children's development in various fields, such as physical development, behavior, emotion,

social, language, culture and independent living. The family's status, relationship economic status, occupation, beliefs, traditions, culture and society are the factors that affect disabled people both directly and indirectly. The author would like to present a perspective on life that affect families of children with disabilities. By studying the framework of ecological theory. The author found that the strong communities, with these help from institutions of government and private organizations including, communities have knowledge and understand for disabled children, communities' cooperation. Parenting of families will help to encourage disabled people. In addition, families have a career that is appropriate in line with the community context to independent living and reduce dependency on others for support and not being a burden of society.

Keyword : Independent living, Lifestyle, Children with disabilities

บทนำ

ตำบลลาววี อำเภอแม่สระบุรี จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ต่อนหนึ่งสุดของประเทศไทย ปัจจุบันมีกลุ่มชนหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ทั้งตามที่ราบและบนดอยสูง ซึ่งกลุ่มชนแต่ละกลุ่มจะมีศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมแตกต่างกันไปตามแต่ละเชื้อชาติ ดังเดิมที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติสืบต่อมา คำว่า “วิถีชีวิต” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทางดำเนินชีวิต เช่น วิถีชีวิต ชาวบ้าน “ครอบครัว” เป็นสถาบันสังคมแรกเริ่มที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม เป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ สร้างเสริมทัศนคติ

กำหนดบุคลิกภาพ วิธีประพฤติปฏิบัติดน รวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่ สมาชิกรุ่นใหม่ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ ครอบครัวจึงเปรียบเสมือน จักรกลขั้นแรกที่ทำหน้าที่หล่อห้อมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคม ต้องการ นำไปสู่การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สุพัตรา สุภาพ, 2543) คนพิการจำนวนมากต้องสูญเสียศักยภาพของตนเองในการดำเนินชีวิตอิสระใน การพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้เกิดจากการที่คนพิการมักจะได้รับการเลี้ยงดูบนพื้นฐานของ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และการซ้ายเหลือสนับสนุนจากคนในครอบครัว หรือผู้ดูแล เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่สมาชิกในครอบครัวทำงานเกือบทุกสิ่งให้ คนพิการเหล่านี้ด้วยความรัก ความสงสาร ความเชื่อ วัฒนธรรมของครอบครัว ซึ่งในอีกมุมมองหนึ่งก็ถือเป็นการปกป้องมากเกินไปเป็นเหตุให้คนพิการรู้สึกว่า ตนเองสูญเสียศักยภาพ ไม่สามารถทำอะไรได้ หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองได้ อีกทั้งยังอาจจะรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไร้สมรรถภาพ มองตนเองไม่ดีและสูญเสีย ความภาคภูมิใจในตนเอง (อมลา บุญกาญจน์ ดารณี ศักดิ์ศิริผล และไพบูลย์ โพธิสาร, 2559) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอต่อไปนี้เป็นเรื่องราวของครอบครัวของ เด็กพิการซ่อน ณ หมู่บ้านดอยช้าง ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นครอบครัวของผู้พิการที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย โครงการพื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการโดยชุมชน (Community-based Rehabilitation: CBR) ที่เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนด้านการพื้นฟูสมรรถภาพให้กับผู้พิการและครอบครัว ด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และด้านอาชีพ โดยมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้พิการและครอบครัว สามารถดำเนินชีวิตอิสระ พึงพาตนเองลดการพึ่งพาจากผู้อื่น

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (CBR) คืออะไร

ก่อนที่จะพาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับวิธีชีวิตครอบครัวของกรณีศึกษาผู้เขียน อยากให้ผู้อ่านได้รู้จักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการโครงการพื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการโดยชุมชน (Community-based Rehabilitation: CBR) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่

มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคนพิการในสังคมไทย ในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนการปรับทัศนคติใน ทางบวกแก่คนในชุมชน ครอบครัว และตัวผู้พิการเอง สนับสนุนโอกาสและสิทธิของ คนพิการ การพื้นฟูทุกภาคส่วนตามศักยภาพที่มีอยู่ของคนพิการ และการสนับสนุน ให้คนพิการอยู่ร่วมกับชุมชนในฐานะสมาชิกที่เสมอภาคในชุมชนอย่างมีความสุขและ ความอบอุ่น

การพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนเป็นแนวทางที่องค์กรอนามัยโลก (WHO) ริเริ่มขึ้นหลังจากที่มีการประกาศใช้ปฏิญญาอัลมา-อตา (Declaration of Alma-Ata) ในปี ค.ศ. 1978 เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการช่วยให้คนพิการในประเทศที่มีรายได้ ไม่ระดับต่ำหรือปานกลางสามารถเข้าถึงบริการพื้นฟูสมรรถภาพต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น CBR คือการพื้นฟู สมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน สำหรับประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขได้รับอา นนโยบายการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน โดย พ.ศ. 2526 ได้ใช้ “คู่มือ ฝึกคนพิการ ขององค์กรอนามัยโลก” เป็นแนวทางในการฝึกคนพิการในชุมชน แนวคิดการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ได้ขยายสู่วงกว้างในสังคมไทย ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งภาครัฐและเอกชน ปัจจุบันมีการขยายการพื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการโดยชุมชนไปทั่วประเทศโดยกระจายอำนาจบริหารงานส่วนท้องถิ่นสู่ระดับ ชุมชนของประเทศไทย คือ การเกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับชุมชน ที่เรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ที่ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เข้าไปทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล และคนพิการในระดับหมู่บ้าน และชุมชน และจัดทำโครงการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน มีองค์กร บริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน (มยธี ผิวสุวรรณ, 2556)

ปัจจุบันพบว่ามีการดำเนินโครงการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ในระดับตำบลหลายพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ เครื่องข่ายการพื้นฟู สมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ซึ่งมีเครือข่ายมหามิตรพัฒนาเด็กพิการ ตำบลว้า วี

อำเภอแม่สระบุรี จังหวัดเชียงราย เป็นอีกชุมชนที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็ง โครงการเครือข่ายการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ตำบลลาวี เริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2551 โดยความร่วมมือเครือข่ายภาครัฐ ได้แก่ โรงพยาบาลแม่สระบุรี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งพร้าว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาวี ภาคประชาสังคม ได้แก่ มูลนิธิพิทักษ์ดวงตาลำปาง มูลนิธิคุณนิมิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่สระบุรี ภาคประชาชนได้แก่ อาสาสมัคร ครอบครัวผู้พิการ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมคนพิการให้มีความรู้ ความเข้าใจระหว่างหน้ากากกับสิทธิคนพิการและส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิคนพิการในชุมชน 2) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพื้นฟูสมรรถภาพการพัฒนาคุณภาพคนพิการและครอบครัว 3) เพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการทำงานของคนพิการและครอบครัว และ 4) เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือ

ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาโครงการเครือข่ายการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ตำบลลาวี อำเภอแม่สระบุรี จังหวัดเชียงราย ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของคนพิการในชุมชนตำบลลาวีส่วนใหญ่คือ คนพิการยังไม่ได้จดทะเบียนเนื่องจากยังไม่ได้สัญชาติไทย พื้นที่ในชุมชนส่วนใหญ่เป็นภูเขา การสร้างบ้านเรือนจะอยู่บนพื้นที่ลาดชัน ถนนมีความคดเคี้ยวและสูงขึ้น การคมนาคมจะมีรถรับจ้างประจำทางบริการวันละ 2 เที่ยว ครอบครัวผู้พิการส่วนใหญ่จึงมีความยากลำบากในการที่จะเคลื่อนย้ายผู้พิการที่ไม่สามารถเดินได้ หรือแม้แต่การใช้รถเข็นในการเคลื่อนย้ายผู้พิการ ด้วยสภาพพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย สภาพแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัยของผู้พิการจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้พิการไม่สามารถเข้าถึง

การบริการด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน ต้องอยู่ดูแลผู้พิการที่บ้าน ไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้ ปัญหาด้านการสื่อสาร และความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ เช่น อาข่าลีซอ ล้อซู จีนยูนาน กะเหรี่ยงเมี่ยง และไทยใหญ่ (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2551) แต่ละชนเผ่ามีภาษาของตนเอง ภาษาจีงเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งในการเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้พิการของหน่วยงานต่าง ๆ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรในหน่วยงานที่จำเป็นที่จะต้องสื่อสารผ่านทางล่าม ไม่สามารถสื่อสารทางตรงกับครอบครัวผู้พิการได้ปัญหาความคลาดเคลื่อนด้านการสื่อสารเป็นปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือผู้พิการ วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของแต่ละชนเผ่า เป็นอีกหนึ่งสิ่งสำคัญในการเข้าถึงครอบครัวผู้พิการและเข้าถึงตัวผู้พิการในการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา ด้านทักษะทางสังคม อารมณ์ และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตอิสระให้กับผู้พิการ

วิถีเชิงต่อครอบครัว : การดำเนินเชิงต่อสร้างของเด็กพิการช้อน

การศึกษาวิถีชีวิตครอบครัว : การดำเนินชีวิตอิสระของเด็กพิการช้อน ผู้เขียนศึกษาตามกรอบทฤษฎีนิเวศวิทยา (Ecological Theory) ของ ยูรี บรอนน์เบนเนอร์ (Urie Bronfenbrenner) ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานมาจากกรอบอธิบายการพัฒนาเด็กภายใต้บริบทของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และช่วงเวลา ดังนั้นถ้าหากว่าเราต้องการศึกษาพัฒนาการของเด็กแต่ละคน เราต้องให้ความสำคัญในการพิจารณาถึงความแตกต่างในบริบทต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเกิดรูปแบบและลักษณะพัฒนาการของเด็ก ซึ่งรูปแบบการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่เน้นให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองและเด็กเข้าด้วยกัน มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จและมีผลในเชิงบวกต่อพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นทฤษฎีระบบบันนิเวศวิทยาแสดงให้เห็นว่าพัฒนาการของเด็กจะได้รับอิทธิพลจากหลายองค์ประกอบ เริ่มตั้งแต่บริบทที่อยู่ใกล้บุคคลที่สุดโดยยึดตัวเด็กเป็นหลักไปจนถึงบริบทที่อยู่ในสถานการณ์ใกล้ตัวที่

เด็กไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงแต่เด็กได้รับอิทธิพล ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพล ต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ ครอบครัว ในทางตรงกันข้าม ครอบครัวเองก็ได้รับอิทธิพลจากการเติบโตของเด็กด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ทฤษฎีระบบวิทยา มีความเชื่อว่า ครอบครัวและสภาวะแวดล้อมเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันต่าง มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครอบครัวและการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมของอีกด้วย

ทฤษฎีนิเวศวิทยา (Ecological Theory) ให้ความสำคัญต่อสภาพสภาพแวดล้อมเด็ก/ผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งมีความเฉพาะตัวสูง ระบบนิเวศน์ ประกอบด้วย 5 ระบบดังนี้คือ

1. **Microsystem** ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมของเด็กที่ห้อมล้อมด้วยสถาบันครอบครัว สถานเลี้ยงเด็ก โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น เด็กจะได้รับอิทธิพลและมีอิทธิพลต่อระบบนี้ทั้งทางตรง และทางอ้อม ตัวอย่างเช่น เด็กในครอบครัวขยายอาจมีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าเด็กในครอบครัวเดียว เป็นต้น หรือเมื่อผู้เรียนเข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนแคนนำจัดการเรียนร่วม หรือโรงเรียนเฉพาะความพิการ เด็กอาจจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความแตกต่างของระดับความรู้-ความเข้าใจ การยอมรับ ทัศนคติต่อกันพิการ ระดับการช่วยเหลือ และการเข้าถึงและโอกาสทางการศึกษาเป็นต้น

2. **Mesosystem** เน้นความสัมพันธ์ หรือปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างระบบเล็กใน **Microsystem** ได้แก่ ความสัมพันธ์/พูดคุยกันระหว่างพ่อแม่กับลูก กับครู หรือพ่อแม่กับชุมชน ซึ่งหากความสัมพันธ์เป็นเชิงบวก จะส่งผลเชิงบวกต่อพัฒนาการของเด็กมากกว่าความสัมพันธ์เชิงลบ ตัวอย่างเช่น ผู้ปกครองบางคนไม่ยอมรับว่าลูกเรียนชา หรือมีพิการมีภาวะร้าว แม่ครูประจำชั้นแจ้งให้ผู้ปกครองทราบแต่ครูอาจไม่ระมัดระวังเลือกคำที่ใช้เชิงลบ หรือเชิงตำหนิผู้ปกครองอาจรับไม่ได้/ไม่ยอมรับ และมีคติกับครู อาจส่งผลกระทบต่อตัวเด็กอย่างมาก หรือหากเด็กต้องอยู่กับป้าที่เลี้ยงดูแบบปล่อย俾俾 เลยยื่มมือผลต่อพัฒนาการของเด็ก หรืออีกตัวอย่างในสถานการณ์ของน้องพลับที่พ่อทำงานส่งน้ำแข็งในโรงงานแห่งหนึ่ง ส่วนแม่

อยู่ดูแลน้องพลับ บางวันมีคนมาจ้างให้แม่ไปงานหลัก แม่ก็ต้องไปขอป้าสายช่วยดูแลน้องพลับขณะไปทำงาน ซึ่งป้าสายมักจะบ่น แต่ก็ช่วยทุกครั้ง หรือในบางชุมชน มีการจัดระบบให้คนพิการสามารถเข้าสู่สาธารณะโดยอิสระได้ เช่น เด็กสามารถเข้าใช้สนามเด็กเล่น มีระบบขนส่งและเข้าถึงที่เป็นไปตามแนวคิดของการออกแบบเพื่อคนทุกคน (Universal Design) ยอมส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กอย่างมาก (แต่ต้องระวังเรื่องความปลอดภัยด้วย)

3. Exosystem คือ ระบบสภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเด็กไม่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรง แต่ก็มีอิทธิพลต่อเด็ก อาทิ เครื่องข่ายครอบครัว และสถานที่ทำงานของพ่อแม่ ในกรณีที่พ่อแม่ต้องทำงานกะตีก หรือทำงานล่วงเวลา หรือพ่อแม่ต้องย้ายที่ทำงานบ่อบอย ลูกต้องเปลี่ยนหม้อ เปลี่ยนโรงเรียน เปลี่ยนสิ่งแวดล้อม ย่อมมีผลกระทบต่อการเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. Macrosystem ประกอบด้วยอัตลักษณ์ ประเพณี และค่านิยม (Values) ของสังคมในภาพรวม ตัวอย่างเช่น ความรุนแรงที่เห็นในสังคมที่สะท้อนผ่านสื่อมวลชน ย่อมกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก โดยที่เด็กจำนวนมากเริ่มเกรงกลัวต่อความรุนแรง และถูกคุกคามโดยความรุนแรง รวมทั้งมีพฤติกรรมรุนแรงเสียเอง หรือสังคมที่เห็นความสำคัญของการศึกษา สำหรับคนพิการก็จะมีกฎหมายต่าง ๆ ออกแบบรองรับเพื่อเปิดโอกาส เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีโครงการรับตรงผู้เรียนพิการ เพราะค่านิยมเชิงบวกเรื่องนี้ของประเทศไทย เป็นต้น

5. Chronosystem ประกอบด้วยอิทธิพลสภาพแวดล้อมของ ลำดับเวลา และวิถีทางที่กระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก อาทิ ความยากจน พ่อแม่หย่าร้าง และเทคโนโลยี ทุกวันนี้เด็กมีความชำนาญกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และความบันเทิง (Edutainment) และคงต้องอยู่คู่ไปกับการเจริญเติบโตของเด็ก มาดูตัวอย่างนี้ ยายพลอยอายุ 72 ปีไม่ได้เรียนหนังสือ เพราะขาดอุปกรณ์ ยากเยยพลอยเกิดช้ากว่านี้ 60 ปี ยายพลอยคงมีโอกาสเข้าเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือฯ หรือน้องเก้า มีโอกาสใช้ apps ใน IPad ในการฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก และส่งผลการฝึกไปให้ครูน้องที่สถาบันพัฒนาการเด็กราชบุรี

จึงสามารถสื่อสารกันได้รวดเร็วในขณะที่น้องสิบ ไม่มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการของเด็กด้วย (รัชนีกร ทองสุขดี, 2560)

ในบทความนิ้วเขียนใช้กรอบทฤษฎีวิเคราะห์ไทย ทั้ง 5 องค์ประกอบ ในการอภิปราย
กรณีศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้ลงพื้นที่ไปเยี่ยมผู้พิการและครอบครัวด้วยตนเอง ได้เห็น
สภาพแวดล้อม บริบทของหมู่บ้าน ที่อยู่อาศัย วิถีชีวิตของครอบครัว ความเชื่อ
ประเพณีวัฒนธรรม และได้มีโอกาสสพดคุยกับสมาชิกในครอบครัวของผู้พิการ ทั้งคุณพ่อ^{พี่สาว} และพี่ชายของผู้พิการ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัวในการมีส่วนร่วม^{ในการตัดสินใจ} ผู้เขียนได้เห็นมุมมองวิถีชีวิตในการเลี้ยงดูของคนในครอบครัวที่^{ส่งผลต่อตัวการดำรงชีวิตอิสระของผู้พิการในมุมมองที่น่าสนใจ} จึงได้รับนำเสนอให้
ผู้อ่านดังนี้

ข้อมูลพื้นฐาน: ผู้พิการ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการ น้องภณ (นามสมมุติ) เพศชาย อายุ 7 ปี ช่วงอายุประมาณ 7 เดือน ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าสมองพิการ เลือดจากหัวใจไปเลี้ยงสมองมากเกินไป เกิดอาการชัก แพทย์ได้ทำการรักษาโดยการยิงอุดเส้นเลือดในสมองที่โรงพยาบาลรามาธาราชเชียงใหม่ และพบแพทย์ตามนัด ต้องรับประทานยาแก้ชักและยาคลายเครียด อาการชักลดลงจากเดิมเดือนละ 2-3 ครั้ง ปัจจุบันแม้เมื่ออาการชักแต่ยังต้องรับประทานยาอย่างต่อเนื่อง น้องภณมีความบกพร่องทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวแขนขาอ่อนแรง ขั้นคอไม่ได้ ส่วนใหญ่อยู่ในท่านอนง่ายตลอดเวลาไม่สามารถพลิกท่า�อนคว่ำและขั้นคอได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ นั่งด้วยตนเองยังไม่ได้ เท้าเริมไขว้ติดกัน แต่สามารถใช้มือในการจับสิ่งของได้ นอกจากนั้นยังมีลักษณะบกพร่องทางการเห็น ไม่สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ ส่วนการได้ยินปกติสามารถจำเสียงคนในครอบครัวได้ มักจะแสดงออกโดยการยิ้ม และส่งเสียงร้องเมื่อได้ยินเสียงของพ่อแม่ หรือได้ยินเสียงรถยนต์ของพ่อ พูดสื่อสารไม่ได้ แต่สามารถส่งเสียงร้องในแบบต่าง ๆ โดยคนในครอบครัวจะรู้และเข้าใจลักษณะของเสียงที่ร้องของกما โดยสังเกตจากช่วงเวลาในแต่ละวัน สามารถรับประทานอาหาร

ประเพณีข้าวสายและอาหารทั่วไป เช่นเดียวกับคนในครอบครัว โดยจะต้องมีคนคอยป้อนอาหาร ผู้พิการจะกลืนลงไปโดยไม่ได้คุ้ย ไม่สามารถช่วยเหลือ ตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ต้องมีผู้ช่วยเหลือ เช่น การขับถ่ายได้ การแต่งกาย เป็นต้น ครอบครัวอยู่ร่วมกัน 5 คน พ่อเป็นชาวพม่าที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย แม่เป็นชนผ่าอาช่า มีพี่ชาย 1 คน และพี่สาว 1 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยอยู่โรงเรียนประจำลับบ้านเฉพาะช่วงปิดภาคเรียน ครอบครัวประกอบอาชีพทำไร่กาแฟ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างดี มีรายได้หลักแสนบาทต่อปี มีรถกระบะ 2 คัน รถจักรยานยนต์ 1 คัน รถอีแต่น 1 คัน ครอบครัวนับถือพื้นบ้านพุธุรัช ครอบครัวและคนในชุมชนมีความเชื่อกันเรื่องความพิการโดยมีความเชื่อว่าคน หรือสัตว์พิการเป็นสิ่งอัปมงคล ครอบครัวได้ทิ้งลูกพิการจะไม่นำลูกพิการออกไปพบปะคนในชุมชน หรือนำไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ครอบครัวอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านดอยช้าง ตำบลวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ครอบครัวตั้งอยู่ในหมู่บ้านของชนผ่าอาช่า บ้านตั้งอยู่บนภูเขาที่มีความสูงชัน เส้นทางที่ใช้ในการสัญจรเพื่อไปยังหมู่บ้านที่น่องળ อาศัยเป็นถนนคอนกรีต มีความลาดชันประมาณ 75 องศา ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร จากริมถนนเป็นเส้นทางที่มีความคดเคี้ยวอีกประมาณ 3 กิโลเมตร การขับรถเดินทางขึ้นไปในหมู่บ้านผู้ขับขี่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ ครอบครัวของน่องળ ปลูกบ้านอาศัยอยู่เป็นหลังรองสุดท้ายของหมู่บ้าน สุดเขตถนนตัดผ่าน เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ยกพื้นสูง บันไดมีความสูงขั้นมาก ใต้ถุนบ้านมีการปรับให้เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ และกันเป็นห้องเก็บกาแฟ และเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำไร่ มีลานน้ำชา ที่แม่จะใช้เป็นสถานที่ในการพับประพุตคุยกันของกลุ่มแม่บ้านชนผ่าอาช่าทุกวันอาทิตย์

วิสิชิตครอบครัวส่งผลต่อการดำเนินชีวิตอิสระของผู้พิการช้อน

จากการที่ได้พูดคุยกับครอบครัวผู้พิการ น้องภณ พบประเด็นที่นำเสนอใน ดังนี้

ความตระหนักรู้ เรียนรู้จากพ่อถึงการมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ
ผู้พิการของคนในครอบครัว :

ในครอบครัวนี้พ่อเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้พิการ พ่อ มีความตระหนักรู้ในเรื่องการดูแลช่วยเหลือพัฒนาผู้พิการช้อน ซึ่งเห็นได้จากการที่พ่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน และได้รับการกล่าวชื่นชมจากเจ้าหน้าที่หลายท่านว่า คุณพ่อจะนำผู้พิการเข้าร่วมการอบรม และทำกิจกรรมกับทางเครือข่ายทุกครั้ง เช่น การอบรมการนวดน้ำมัน การนวดยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เป็นต้น ซึ่งคุณพ่อได้บอกกับเราว่าได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม มาใช้ในการพื้นฟูสมรรถภาพร่างกายให้กับน้องภณ โดยคุณพ่อจะทำการนวดกระตุน และยืดเหยียดกล้ามเนื้อให้กับน้องภณเป็นประจำ บางวันก็จะเป็นช่วงเช้าก่อนออกไปทำงาน หรือบางวันก็จะเป็นช่วงเย็นหลังเลิกงาน แล้วแต่ช่วงเวลาที่适合 ด้วยวิสิชิตการทำงานที่พ่อมีหน้าที่หลักในหาดเลี้ยงครอบครัวประกอบอาชีพทำไร่ชา และไร่กาแฟ ซึ่งจะต้องออกไปทำงานแต่เช้ามืด ดังนั้นสิ่งที่พ่อกระทำเป็นประจำเมื่อ มีเวลาว่างก็จะสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอบรมให้แม่ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลน้องภณในช่วงกลางวัน ในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ เช่น ป้อนข้าว ป้อนน้ำ ป้อนยา อาบน้ำ ดูแลการขับถ่าย ซึ่งในช่วงปิดเทอม พี่สาว และพี่ชาย ซึ่งเรียนอยู่โรงเรียนประจำ จะกลับมาบ้านและช่วยดูแลน้องภณ สิ่งที่ผู้เขียนได้เห็นคือ พี่สาว ป้อนยา ป้อนนม ให้น้องภณ ส่วนพี่ชายช่วยเปลี่ยนผ้าอ้อม และนอนเล่นกับน้องภณ ซึ่งเป็นภาพที่สร้างความประทับใจให้กับผู้เขียนเป็นอย่างมาก สะท้อนให้เห็นถึง การตระหนักรู้ของพ่อ ที่เป็นแบบอย่างให้ลูกทั้งสองคนได้เรียนรู้ในการดูแลช่วยเหลือ น้องภณ นอกจากนี้พอยังได้กล่าวกับทีมเราที่สะท้อนถึงการตระหนักรู้ ดังนี้ “พ่อไม่เคยปิดกันตัวเองจากความรู้ใหม่ ๆ จากหน่วยงาน องค์กรที่เข้ามาให้คำแนะนำช่วยเหลือแต่อย่างใด รับทุกอย่างแต่จะเลือกนำมาปฏิบัติเฉพาะที่คิดว่าครอบครัว

สามารถทำได้และเหมาะสมกับครอบครัวเท่านั้น” ซึ่งผู้เขียนเห็นทัศนคติเชิงบวกของพ่อในการเปิดรับองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อผู้พิการเพราะหากครอบครัวปิดกันไม่เปิดใจรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกก็ยากที่จะเข้าถึงและให้ความช่วยเหลือผู้พิการได้ และจากการที่ทางคณของเราได้พูดคุยให้คำแนะนำและลงนำวัสดุอุปกรณ์ในบ้านมาประยุกต์ในการจัดท่านั่งให้เหมาะสมกับผู้พิการ และการจัดท่านั่งในรถเข็น ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น พ่อของกับเราว่าเคยอบรมเรื่องนี้มาแล้วแต่ไม่เวลาทำและบอกกับเราว่าจะออกแบบและสร้างเก้าอี้ให้น้องได้นั่งทำกิจกรรม โดยจะวัดขนาดอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับตัวของผู้พิการและออกแบบให้มีความปลอดภัย ตามที่เคยอบรมมาแล้ว และยังบอกกับพ่อว่าตอนเองมีความรู้และสนใจเกี่ยวกับงานช่างอยู่แล้ว “ผมเป็นวิศวะก (ไม่ใช่วิศวกร) ถึงไม่ได้เรียนจบปริญญา แต่ผมเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง” ทางคณของเราจึงรู้สึกเหมือนได้มาจุดประกายความคิดให้กับพ่อน้ำความรู้มาลงมือทำ ซึ่งหากพ่อลงมือทำได้จริงก็จะช่วยให้ผู้พิการสามารถอยู่ในท่านั่งที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ต้องอยู่ในท่านอนตลอดเวลา และทางครอบครัวจะสามารถใช้ประโยชน์จากการเข็น ในคลื่อนย้ายผู้พิการในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้สะดวก (ไม่ใช่นำไปใช้เป็นที่ตากผ้า) ซึ่งพ่อเห็นด้วยและยอมรับว่า�้องโตขึ้นทุกวัน และยากลำบากในการอุ้ม

การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และการลงมือปฏิบัติที่ถูกต้องนำสู่ศักยภาพผู้พิการได้

จากการสังเกตุขณะที่คุณพ่อทำการยืดเหยียดกล้ามเนื้อให้กับน้องภณ คุณพ่อทำด้วยความคล่องแคล่ว แต่มีบางท่าที่ยังคลาดเคลื่อน เช่น การป้อนยา ป้อนน้ำให้น้องภณในท่านอนหมาย ซึ่งเสียงดังต่อการสำลัก จากการสอบถามพี่สาวได้บอกกับเราว่าเวลาท่านข้าว ก็ป้อนในท่านอนหมายเหมือนกัน ซึ่งทางคณของเรามีอาชารย์กิจกรรมบำบัดเดินทางไปด้วย ท่านได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับคุณพ่อ และพี่สาวในเรื่องของการจัดท่าให้กับน้องภณในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดท่านอนตะแคง นอนคว่ำ เพื่อเปลี่ยนอิริยาบถ และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายในการเรียนรู้ในการพลิกตัว การซั่นคอ การคีบและคลาน ส่งเสริมความแข็งแรงของ

กล้ามเนื้อ การจัดทำนั่งโดยใช้อุปกรณ์ที่มีในบ้าน เช่น ผ้าห่ม เก้าอี้หวาย ไม้ปรับประยุกต์ในการจัดทำให้กับน้องภณ จากการที่ได้ลงมือช่วยในการจัดทำ ผู้เขียนมองเห็นว่า น้องภณมีความสามารถต่อการใช้แขน มือ หยิบจับสิ่งของ ได้ด้วยตนเอง หากน้องภณได้รับการจัดทำให้เหมาะสม จะช่วยกระตุ้นกล้ามเนื้อ เอ็นข้อต่อ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ช่วยให้น้องภณเกิดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวได้มากขึ้น โลกของน้องภณจะกว้างขึ้น และสามารถเรียนรู้และพัฒนาทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การฝึกทักษะในการช่วยเหลือตนเองในการดำเนินชีวิต ในเรื่องของการกิน การขับถ่าย การนั่งทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้เขียนมองว่าหากสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น โดยเฉพาะแม่ผู้รับหน้าที่หลักในการดูแลน้องภณเป็นประจำ มีโอกาสเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง และนำความรู้นั้นลงมือปฏิบัติในการดูแลช่วยเหลือน้องภณได้อย่างถูกต้อง จะช่วยพัฒนาศักยภาพให้กับน้องภณได้อย่างรวดเร็ว ความถี่ในการได้รับการกระตุ้นพัฒนาการจากคนในครอบครัวมีเพิ่มมากขึ้น ไม่ต้องรอพ่อว่าจะจากการทำงาน หรือรอเจ้าหน้าที่ ครู ที่มาให้บริการเดือนละครั้ง

การได้รับการสั่งสอนจากบรรพบุรุษกับความเชื่อที่มีต่อคนพิการ

ครอบครัวของน้องภณ พ่อเป็นชาวพม่า แม่เป็นชนผู้อาช่า ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มกับชุมชนอาช่าในหมู่บ้านดอยช้าง ครอบครัวนับถือบรรพบุรุษชนผู้อาช่าไม่มีคำว่า “ศาสนा” แต่มีคำว่า “บัญญัติอาช่า” ซึ่งครอบครุลุ่มไปถึงชนบรรมเนียมประเพณีและพิธีการทุกอย่างในการดำเนินชีวิต มีความเชื่อในเรื่องผีโขคคลาง การเสี่ยงทาย และสิ่งเร้นลับในธรรมชาติ จึงต้องค่อยรับมัดระวังไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสิ่งตั้งกล่าว โดยทุกครัวเรือนจะมีทึ่งผีบรรพบุรุษไว้ เช่น ให้หัวข้อมูลความเชื่อของครอบครัว และชุมชน เกี่ยวกับเรื่องความพิการ พ่อและแม่มีมุ่งมองความเชื่อต่อความพิการว่าเป็นความผิดบาป เป็นบาปกรรม เป็นบุคคลที่ต้องดูแลไปตลอด ไม่จำเป็นต้องอุกมาใช้ชีวิตนอกบ้าน จึงมีการเลี้ยงดูให้ลูกอยู่แต่บ้าน เพราะมีความเชื่อว่าผู้พิการเป็นสิ่งอัปมงคล ไม่ควรนำไปร่วมงานมงคล หรือกิจกรรมใดใดในหมู่บ้าน ครอบครัวจึงไม่เคยนำน้องภณไปพบปะกับเพื่อนบ้าน

หรือพาไปร่วมงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านเลย แม้เป็นชาวอาชา ซึ่งจะมีวิถีชีวิตของคนในชุมชนในการpubประพุดคุย ดื่มน้ำชา กันของกลุ่มแม่บ้านทุกวันอาทิตย์ บริเวณลานน้ำชาในบ้านของครอบครัวน้องภนเอง แต่แม้มีเมืองคนน้องภนลงมา ร่วมงานในการpubประพุดคุยเพื่อบ้านเลยสักครั้ง พ่อจะนำน้องภนออกจากบ้านเพื่อไป โรงพยาบาล หรือไปเข้าร่วมกิจกรรมกับทางเครือข่ายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชนเท่านั้น ความเชื่อที่มีต่อผู้พิการดังกล่าว ผู้เขียนมองว่ามีผลต่อการพัฒนา ศักยภาพผู้พิการโดยเฉพาะทางด้านสังคม แต่เรื่องวัฒนธรรมความเชื่อเป็นเรื่อง ละเอียดอ่อน ทางคณะเรารู้สึกได้แต่เพียงแนะนำกับทางครอบครัวให้นำน้องภนลงมา อยู่ในรถเข็นบริเวณใต้ถุนบ้านบ้าง เพื่อน้องภนจะได้ปรับเปลี่ยนอากาศ ได้สัมผัสกับ แสงแดด สายลม ไม่ใช่สักโดยเดียว ลำพัง อยู่กับความเงียบ หากยังคงได้ยินเสียง แม่ทำงานใกล้ ๆ ได้ยินเสียงต่าง ๆ รอบบ้านได้เรียนรู้จากโสตสัมผัสที่ยังมีอยู่ จำกคำบอกเล่าของพ่อของกับเราว่า น้องภนสามารถจำเสียงพูด และเสียงรถยนต์ ของพ่อได้โดยจะส่งเสียง “อืออ้อ” และประภากรอยยิ้มบนใบหน้าทุกครั้ง คงเป็นช่วงเวลา ที่มีความสุขของน้องที่ได้ยินเสียงที่คุ้นเคย และคงรอคอยเสียงนี้ตลอดทั้งวัน ด้วยวิถีชีวิต ความเชื่อของครอบครัว ชุมชนที่มีต่อผู้พิการตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ จึงเป็นรื่องยาก ที่เปลี่ยนแปลงความเชื่อนั้นได้ทันที จากการรับฟังการดำเนินโครงการเครือข่าย การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน จากทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลทุ่งพร้าว ทำให้ทราบว่าต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ครอบครัวผู้พิการเป็นเวลาหลายปี กว่าครอบครัวผู้พิการจะยอมรับและเปิดเผย ผู้พิการ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของเครือข่าย ซึ่งเห็นได้จากจำนวนผู้พิการที่เพิ่มมากขึ้น ทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และสังคม

ชุมชนตำบลทุ่งพร้าว อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนที่มีองค์ประกอบ ของเครือข่ายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งจะเห็น ได้จากการดำเนินความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเครือข่าย การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ชุมรมเครือข่ายมหามิตรพัฒนาเด็กพิการ

องค์การบริหารส่วนตำบลลาวี โรงพยาบาลแม่สรวย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งพร้าว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาวี ภาคประชาชนสังคมได้แก่ มูลนิธิพิทักษ์ดวงตาลำปาง มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่สรวย ภาคประชาชนได้แก่ อาสาสมัคร ครอบครัวผู้พิการ ล้วนเมืองทบทาท สำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการและครอบครัว ในหมู่บ้านดอยซ้าง ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย แม้จะเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และมีความยากลำบากในการเดินทาง

จากการดำเนินงานความร่วมมือของทุกหน่วย ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยมีการประชุมวางแผนร่วมกันเป็นทีมในการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้พิการและครอบครัว มีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน จึงทำให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีระบบ ไม่เกิดความซ้ำซ้อน และสามารถพัฒนาส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการและครอบครัวได้ครอบคลุมทุกด้าน และมีการดำเนินการติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ น้องกนิจึงได้รับการบริการดูแลช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล และพื้นฟูความพิการได้ดี แต่ควบปีแรก สามารถช่วยเหลือพื้นฟูสภาพความพิการได้อย่างต่อเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน มีการดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้กับครอบครัวผู้พิการ เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) รวมทั้งอาสาสมัครชุมชน สามารถนำความรู้มาใช้ในการดูแลส่งเสริมสุขภาพอนามัย และพื้นฟูผู้พิการได้อย่างเหมาะสม และส่งเจ้าหน้าที่ติดตามดูแลช่วยเหลือผู้พิการและรายงานข้อมูลด้านสุขภาพ ให้ทางโรงพยาบาลรับทราบข้อมูลและให้การรักษาได้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เกี่ยวกับกองทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้พิการ การจดทะเบียนคนพิการ สิทธิประโยชน์ เบี้ยคนพิการ เป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพให้กับครอบครัวผู้พิการให้มีรายได้ปัจจุบันพ่อของน้องกนได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานเครือข่ายมหามิตรพัฒนาผู้พิการ ในการรวมกลุ่มทำอาชีพ จำหน่ายสร้างผลิตภัณฑ์จากใบชา และกาแฟ

จำหน่าย สร้างรายได้ให้กับครอบครัวผู้พิการในชุมชน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเชียงราย เป็นดูแลรับผิดชอบการส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ จัดทำสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย ผลการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และสังคม ดังกล่าวได้สร้างให้ครอบครัว ชุมชนของผู้พิการมีความเข้มแข็ง มีความรู้ในการดูแลพื้นผู้พิการ มืออาชีพ มีรายได้เพียงพอในการดูแลผู้พิการ ครอบครัวชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดภาระการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ

บทสรุป

จากการศึกษาวิถีชีวิตครอบครัวของผู้พิการช้อน ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต อิสระ สถาบันครอบครัว พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้ดูแลผู้พิการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อตัวผู้พิการมากที่สุดในการที่จะพัฒนาผู้พิการให้สามารถพึ่งพาตนเองในการดำเนินชีวิตอิสระ โดยสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือผู้พิการร่วมกัน เปิดใจและยอมรับการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้พิการช้อนไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว ความร่วมมือของหน่วยงานเครือข่ายการพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน นโยบายในการทำงานเชิงรุกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวชุมชนของผู้พิการช้อน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความเชื่อ เกี่ยวกับผู้พิการ ครอบครัวผู้พิการในตำบลลาวีเป็นตัวอย่างที่ดี ที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการร่วมมือในการช่วยเหลือผู้พิการ จากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้เขียนเชื่อมั่นว่าในอนาคตอันใกล้นี้วิถีชีวิตผู้พิการจะเปลี่ยนไป มีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้พิการและครอบครัวสามารถอยู่ร่วมกับคนในชุมชนโดยไม่มีความรู้สึกผิดแยกต่างหาก มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง และดำรงชีวิตได้อย่างอิสระมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรณ์

ทุมลา บุญกาญจน์, ดารณี ศักดิ์ศิริผล, ไพรรุย์ โพธิสาร. (2559). รูปแบบการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือ
ตนเองสำหรับเด็กสมองพิการ. (2559). วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรต : ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน.
สีบคัน 24 กรกฎาคม 2562, จาก [http://www.ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/download/7579/6922](http://www.ejournals.swu.ac.th/ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/download/7579/6922)

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2551). 30 ชาติในเชียงราย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ศรีวิชัย พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554.
สีบคัน 10 ธันวาคม, 2561, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>

มยุรี ผิวสุวรรณ. (2556). CBR Guidelines ขององค์กรอนามัยโลกฉบับภาษาไทย
(Community Based Rehabilitation). กรุงเทพฯ : พรีเมี่ยมເອັກໜັກ.

รัชนีกร ทองสุขดี. (2560). เอกสารประกอบการสอนกระบวนการวิชา 070711.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุพัตรา สุภาพ. (2543). ปัญหาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานครฯ :
บริษัทโรงพิมพ์วัฒนาพาณิชจำกัด.